

El capitalisme que converteix la informació en poder

Published by [Interacció, projecte editorial del CERC](#) [1] on 27/11/2023 - 15:40 | Last modification: 21/09/2026 - 16:10

Joseph Vogl proposa a *Capital y resentimiento* una teoria del present construïda sobre una connexió que sovint s'analiza per separat: la financiarització de l'economia, l'expansió de les plataformes digitals i la formació d'una esfera pública dominada per la comparació, la valoració i el ressentiment. El llibre interessa perquè no interpreta les xarxes socials només com un problema comunicatiu ni les finances com una esfera exclusivament econòmica. Les presenta com a components d'un mateix règim de poder basat en la circulació d'informació.

Publicat originalment en alemany el 2021, *Kapital und Ressentiment* s'inscriu en els debats sobre financiarització, capitalisme de plataformes i transformació de l'esfera pública que van adquirir una nova centralitat després de la crisi financera de 2008 i de la consolidació de les grans empreses tecnològiques. La pregunta de Joseph Vogl és ambiciosa: què tenen en comú els mercats financers, Google o Facebook i la proliferació contemporània del ressentiment polític?

La resposta parteix de la història recent del capitalisme. Vogl descriu la consolidació, des de les darreres dècades del segle XX, d'un règim financer que ha adquirit una considerable autonomia respecte de les institucions polítiques representatives. Bancs centrals, mercats financers, organismes supranacionals i grans actors privats intervenen cada vegada més en decisions que condicionen les polítiques públiques. Aquesta capacitat porta l'autor a recuperar la idea d'un poder monetari que funciona, en certa manera, com un poder polític addicional.

El pas decisiu del llibre consisteix a relacionar aquesta transformació amb l'economia digital. Finances i plataformes comparteixen una mateixa matèria primera: **la informació**. En els mercats financers, els preus incorporen expectatives sobre expectatives futures. A les plataformes digitals, les dades sobre comportaments, preferències, relacions i reaccions es converteixen en recursos econòmics. En tots dos casos, la informació deixa de valer principalment pel que explica del món i adquireix valor per la diferència que introdueix respecte d'altres informacions i expectatives. Vogl identifica aquí un desplaçament epistemològic més profund, del coneixement cap a la informació.

El poder contemporani no depèn només de posseir informació, sinó de construir els dispositius que permeten captar-la, ordenar-la, valorar-la i convertir-la en decisions.

Les plataformes ocupen així una posició singular. No són simples empreses que ofereixen serveis digitals. Organitzen espais on es produeixen interaccions, estableixen les regles que les governen i obtenen valor de l'activitat dels mateixos usuaris. La distinció entre mercat i infraestructura es difumina: qui controla la plataforma

controla també les condicions sota les quals circulen informació, atenció i valor. Aquesta és una de les connexions més productives del llibre, perquè permet llegir el capitalisme de plataformes com una prolongació i una intensificació de transformacions iniciades amb la finançamentització.

La conseqüència no és únicament econòmica. Aquests dispositius modifiquen també les condicions en què es produeix allò que considerem vertader, rellevant o digne d'atenció. Si la informació es mesura per la seva capacitat de produir diferències, reaccions i noves circulacions, distincions com fet i opinió, prova i afirmació o coneixement i rumor perden part de la seva força ordenadora. L'economia de la informació esdevé així també una política de la veritat.

És en aquest punt que apareix el ressentiment del títol. Recuperant la tradició nietzscheana, Vogl no l'entén simplement com un estat psicològic individual. El relaciona amb una estructura social basada en la comparació permanent. Les plataformes conviden constantment a observar, valorar, jerarquitzar i reaccionar davant els altres. M'agrada, puntuacions, recomanacions, mètriques de popularitat i sistemes de reputació converteixen la comparació en una operació ordinària de la vida digital.

D'aquesta arquitectura emergeix el que Vogl anomena un **«populisme estructural»**. Les plataformes afavoreixen formes comunicatives reactives en què la frustració pot identificar adversaris, circular ràpidament i reforçar-se mitjançant comunitats d'afinitat. El ressentiment no seria, doncs, una anomalia exterior al capitalisme digital. Les mateixes infraestructures que produeixen valor econòmic poden produir i explotar afectes polítics.

Aquí rau probablement l'aportació més suggeridora de *Capital y resentimiento*. Vogl obliga a pensar conjuntament fenòmens que acostumem a distribuir entre especialitats diferents: finances, tecnologies digitals, informació, opinió pública, afectes i populisme. La seva teoria del present sosté que aquests processos formen un mateix entramat.

Aquesta ambició explicativa també permet identificar alguns dels límits del llibre. Diverses lectures crítiques assenyalen que la centralitat atorgada al complex financer i digital tendeix a deixar en segon pla altres dimensions constitutives del capitalisme contemporani. Entre elles, el treball que sosté les plataformes, així com el paper de la història colonial, el racisme i les desigualtats globals en la configuració de les relacions econòmiques actuals.

Aquestes objeccions no desmenteixen la hipòtesi de Vogl, però n'ajuden a delimitar l'abast. La força del llibre no rau tant en oferir una teoria completa del capitalisme contemporani com en descriure amb precisió la convergència entre poder financer, infraestructures digitals i producció d'afectes. Des d'aquesta perspectiva, deixa oberta una pregunta especialment rellevant per al camp cultural: fins a quin punt les infraestructures a través de les quals circulen la cultura, la informació i l'opinió condicionen també les formes amb què valorem, comparem i reconeixem el món compartit?

Referència

Vogl, J. (2022). *Capital y resentimiento: Una breve teoría del presente*. A.Hache. (Obra original publicada el 2021).

Llibre registrat i disponible al catàleg bibliogràfic [C \[2\]ERCles \[2\]](#) especialitzat en polítiques culturals i pensament contemporani.

Categories: Llibre

Categories: Recursos i publicacions

Tags: cultura digital

Tags: economia de la cultura

Tags: pensament cultural

Tags: estudis socials de la cultura

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/news/2023/capitalisme-poder>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <http://cercles.diba.cat/>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/9298>